

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO – KLASA 6

OBSZAR I – KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE					
Wymaganie	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Świat przedstawiony, fabuła i gatunki	Wskazuje bohaterów, miejsce, czas i najważniejsze wydarzenia.	Rozpoznaje elementy świata przedstawionego i podstawowe cechy gatunku; porządkuje wydarzenia.	Samodzielnie omawia świat przedstawiony, główny wątek i związki przyczynowo-skutkowe; rozpoznaje odmianę powieści lub opowiadania.	Analizuje budowę utworu, rolę tytułu, wątków i punktów zwrotnych oraz wyjaśnia wpływ gatunku na sposób przedstawienia historii.	Samodzielnie interpretuje budowę i gatunek utworu, formułuje wnioski i uzasadnia je trafnymi przykładami z tekstu.
Bohater, narrator i sposób przedstawienia wydarzeń	Wskazuje głównych i drugoplanowych bohaterów oraz narratora.	Określa cechy bohaterów i rozpoznaje narrację pierwszo- i trzecioosobową.	Charakteryzuje bohatera, podając cechy, zachowania i przykłady z tekstu; wyjaśnia rolę narratora.	Analizuje motywy postępowania, przemiany bohaterów i wpływ sposobu narracji na odbiór wydarzeń.	Samodzielnie ocenia postawy bohaterów, porównuje ich decyzje i uzasadnia własne stanowisko.
Tematyka, problematyka i wartości	Wskazuje temat utworu i nazywa podstawowe wartości.	Określa problematykę i wskazuje wartości obecne w utworze.	Wyjaśnia znaczenie problemu lub wartości, odwołując się do wydarzeń i zachowań bohaterów.	Łączy problematykę utworu z innym tekstem kultury, sytuacją społeczną lub własnym doświadczeniem.	Samodzielnie interpretuje przesłanie utworu, ocenia sposób przedstawienia problemu i argumentuje z wykorzystaniem kontekstu.
Środki stylistyczne i język poetycki	Rozpoznaje epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyraz dźwiękonaśladowczy, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne i powtórzenie.	Wskazuje poznane środki stylistyczne w tekście i nazywa ich podstawowe funkcje.	Wyjaśnia funkcję środków stylistycznych oraz ich wpływ na obraz, nastrój lub emocje.	Porównuje działanie kilku środków i analizuje ich rolę w budowaniu znaczeń.	Samodzielnie interpretuje dobór środków stylistycznych i uzasadnia efekt artystyczny osiągnięty przez autora.
Wiersz i interpretacja tekstu poetyckiego	Wskazuje wers, strofę, rym, rytm i podstawowe elementy budowy wiersza.	Rozpoznaje środki poetyckie i wyjaśnia ich podstawowe znaczenie.	Łączy budowę wiersza, środki poetyckie i temat z nastrojem oraz przesłaniem.	Interpretuje wiersz, wskazując zależności między formą a znaczeniem.	Formułuje samodzielną interpretację i uzasadnia ją analizą tekstu oraz trafnym kontekstem.
Teksty kultury, film, teatr i adaptacja	Rozpoznaje podstawowe elementy filmu, teatru i tekstu kultury.	Wyszukuje informacje i wskazuje najważniejsze elementy przedstawienia lub filmu.	Porównuje tekst literacki z jego adaptacją i wskazuje najważniejsze zmiany.	Wyjaśnia, jak reżyseria, gra aktorska, muzyka, scenografia lub kostium wpływają na odbiór.	Samodzielnie ocenia sposób adaptacji i uzasadnia, które rozwiązania artystyczne wzmacniają lub osłabiają wymowę utworu.
Bolesław Prus - „Katarzyna”	Zna tytuł i autora, głównych bohaterów, miejsce akcji i najważniejsze wydarzenia.	Przedstawia losy bohaterów, charakteryzuje bohaterów i rozpoznaje główny problem utworu.	Wyjaśnia znaczenie wartości odwołując się do wydarzeń.	Analizuje postawy bohaterów, znaczenie ich postępowania oraz wpływ decyzji bohaterów na rozwój wydarzeń.	Samodzielnie ocenia postawy bohaterów, interpretuje przesłanie utworu i uzasadnia swoje stanowisko przykładami z lektury.
Rafał Kosiak, „Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi”	Zna tytuł i autora, głównych bohaterów oraz najważniejsze wydarzenia.	Przedstawia losy bohaterów i rozpoznaje problemy powieści i bohaterów.	Charakteryzuje bohaterów i wyjaśnia ich zachowania, odwołując się do wydarzeń i narracji.	Analizuje znaczenie empatii, tolerancji, przyjaźni, odwagi i odpowiedzialności za słowa oraz wpływ różnych perspektyw narracyjnych.	Samodzielnie ocenia postawy bohaterów, interpretuje przesłanie utworu i odnosi je do współczesnych problemów społecznych.
Marcin Koziół, „Skrzynia Władcy Piorunów”	Zna tytuł i autora, bohaterów i najważniejsze wydarzenia i podstawowe postacie.	Przedstawia przygody bohaterów, opowiada o wydarzeniach i przebiegu wydarzeń.	Wyjaśnia znaczenie postępowania a także postaw bohaterów.	Rozpoznaje narrację i nastrój utworu, zna typ narracji, zna cechy powieści.	Samodzielnie interpretuje przesłanie utworu.
H. Sienkiewicz „W pustyni i w puszczy”	Zna tytuł i autora, głównych bohaterów, miejsce akcji oraz najważniejsze wydarzenia.	Przedstawia losy Stasia i Nel; rozpoznaje główne miejsca i wydarzenia przygód bohaterów.	Charakteryzuje bohaterów, wyjaśnia znaczenie odwagi, przyjaźni, odpowiedzialności i dojrzewania bohaterów.	Analizuje przygody bohaterów, rolę podróży, znaczenie świata przedstawionego oraz motywy obecne w powieści.	Samodzielnie interpretuje przesłanie utworu, ocenia decyzje bohaterów, analizuje motywy i symbolikę oraz uzasadnia wnioski przykładami z tekstu.

Błażej Kuztelski “Nazywam się Mikołaj Kopernik”	Zna tytuł i autora, wie o czym jest książka.	Potrafi przedstawić najważniejsze fakty z życia Mikołaja Kopernika.	Szczegółowo przedstawia najważniejsze fakty z życia Mikołaja Kopernika, określa typ narracji.	Wypowiada się na temat wpływu odkryć Kopernika na czasy współczesne.	Samodzielnie ocenia wpływ Kopernika na ludzkość, czasy współczesny. Realizuje projekt edukacyjny.

OBSZAR II – KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE					
Wymaganie	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Czasownik – formy i strony	Rozpoznaje podstawowe formy czasownika i odróżnia czasowniki dokonane i niedokonane.	Określa osobę, liczbę, czas, tryb i rodzaj oraz rozpoznaje formy bezosobowe.	Rozpoznaje stronę czynną i bierną oraz przekształca je w prostych przykładach.	Stosuje i przekształca stronę czynną i bierną odpowiednio do celu wypowiedzi; poprawia błędy.	Samodzielnie dobiera formę czasownika do znaczenia i intencji wypowiedzi oraz wyjaśnia skutki dokonanego wyboru.
Części mowy i ich funkcje	Rozpoznaje rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykułę i wykrzyknik.	Odróżnia części mowy odmienne i nieodmienne oraz określa ich podstawowe cechy.	Określa formę gramatyczną części mowy i wyjaśnia jej funkcję w zdaniu.	Poprawnie stosuje i przekształca formy gramatyczne w różnych kontekstach oraz poprawia błędy.	Samodzielnie analizuje funkcje części mowy w tekście i uzasadnia wybór określonych form.
Stopniowanie i wartościowanie	Rozpoznaje stopień równy, wyższy i najwyższy przymiotnika lub przysłówka.	Tworzy proste formy stopniowania i rozpoznaje stopniowanie opisowe.	Poprawnie stosuje stopniowanie w wypowiedziach i rozpoznaje jego funkcję.	Dobiera formę stopniowania do znaczenia i stylu wypowiedzi oraz poprawia błędy.	Samodzielnie ocenia funkcję stopniowania i wykorzystuje je świadomie do wartościowania treści.
Składnia: części zdania i związki wyrazów	Wskazuje podmiot i orzeczenie.	Rozpoznaje dopełnienie, przydawkę i okolicznik oraz podstawowe związki wyrazów.	Określa funkcje poznanych części zdania i rozpoznaje zależności między wyrazami.	Analizuje budowę zdań, przekształca konstrukcje i poprawia błędy składniowe.	Samodzielnie wykorzystuje wiedzę o składni do świadomego budowania i redagowania własnych wypowiedzi.
Rodzaje i budowa wypowiedzi	Rozróżnia zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące oraz zdanie pojedyncze.	Rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie oraz równoważniki zdań.	Określa typ wypowiedzenia i wyjaśnia jego podstawową funkcję.	Przekształca zdania pojedyncze, złożone i równoważniki zdań, zachowując znaczenie.	Samodzielnie dobiera budowę wypowiedzenia do celu, odbiorcy i zamierzonego efektu.
Zróżnicowanie języka i słownictwo	Rozróżnia język mówiony i pisany; zna synonimy i antonimy.	Rozpoznaje styl oficjalny i nieoficjalny, wyrazy wieloznaczne, słownictwo neutralne i wartościujące.	Poprawnie stosuje synonimy, antonimy, związki frazeologiczne i rozróżnia znaczenie dosłowne i przenośne.	Dobiera słownictwo do celu i odbiorcy, zastępuje powtórzenia i poprawia nieodpowiedni styl.	Samodzielnie ocenia wpływ doboru słów na odbiorcę i świadomie kształtuje styl własnej wypowiedzi.
Komunikacja i kultura języka	Rozpoznaje nadawcę i odbiorcę oraz podstawowe elementy sytuacji komunikacyjnej.	Określa sytuację komunikacyjną i zna zasady etykiety językowej.	Stosuje zasady etykiety i dostosowuje język do typowej sytuacji.	Dostosowuje język, intonację i sposób wypowiedzi do celu i odbiorcy.	Samodzielnie dobiera formę i sposób komunikacji do sytuacji, odbiorcy i intencji oraz uzasadnia wybór.
Głoska, litera, sylaba i akcent	Rozróżnia głoskę, literę i sylabę.	Dzieli wyrazy na sylaby i zna podstawowe zasady akcentowania.	Poprawnie stosuje poznane zasady akcentowania.	Rozpoznaje i poprawia błędy w wymowie i akcencie.	Samodzielnie wyjaśnia wpływ wymowy, akcentu i intonacji na komunikację.
Ortografia i interpunkcja	Stosuje podstawowe zasady ortograficzne i końcowe znaki interpunkcyjne.	Poprawnie stosuje przecinek, cudzysłów, dwukropek, średnik i nawias w typowych sytuacjach.	Samodzielnie stosuje poznane zasady w krótkich tekstach.	Wyszukuje i poprawia błędy ortograficzne oraz interpunkcyjne i wyjaśnia zastosowane zasady.	Sprawnie stosuje zasady w nowych sytuacjach i uzasadnia poprawność zapisu.

OBSZAR III – TWORZENIE WYPOWIEDZI					
Wymaganie	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Plan, akapit i spójność wypowiedzi	Tworzy prosty plan i zapisuje najważniejsze informacje.	Układa wypowiedź zgodnie z planem i wydziela akapity.	Tworzy logiczną, spójną wypowiedź z odpowiednim początkiem, rozwinięciem i zakończeniem.	Samodzielnie porządkuje informacje, buduje spójne akapity i stosuje wyrażenia spajające.	Samodzielnie planuje wypowiedź, dobiera kompozycję do celu i odbiorcy oraz kontroluje jej spójność.
Charakterystyka	Wymienia podstawowe informacje o bohaterze i jego cechy.	Opisuje wygląd, zachowanie i cechy charakteru, podając przykłady.	Tworzy spójną charakterystykę, łącząc cechy z zachowaniem i wydarzeniami.	Analizuje postać, wyjaśnia motywy jej działania i formułuje uzasadnioną ocenę.	Samodzielnie tworzy pogłębioną charakterystykę z trafnymi przykładami i własnym wnioskiem.
Opowiadanie twórcze i odtwórcze	Podejmuje próbę napisania krótkiego opowiadania według planu.	Tworzy spójne opowiadanie z początkiem, rozwinięciem i zakończeniem.	Stosuje dialog, opis, wydarzenia przyczynowo-skutkowe i prawidłowy zapis dialogu.	Buduje napięcie, pokazuje emocje i motywy bohaterów oraz świadomie wykorzystuje środki stylistyczne.	Samodzielnie tworzy ciekawe opowiadanie, łącząc dialog, opis, narrację i środki stylistyczne dla osiągnięcia zamierzonego efektu.
Opis przeżyć wewnętrznych	Nazywa podstawowe emocje i uczucia bohatera.	Opisuje uczucia bohatera i podaje przyczyny jego stanu emocjonalnego.	Tworzy spójny opis przeżyć wewnętrznych, łącząc emocje z sytuacją i zachowaniem.	Dobiera trafne słownictwo, pokazuje zmianę emocji i stosuje środki stylistyczne.	Samodzielnie tworzy pogłębiony opis przeżyć, wykorzystując język emocji i uzasadniając zachowanie bohatera.
Sprawozdanie i formy użytkowe	Podejmuje próbę napisania wypowiedzi według wzoru i podaje podstawowe informacje.	Tworzy poprawne sprawozdanie, e-mail, zaproszenie lub ogłoszenie, uwzględniając wymagane elementy.	Samodzielnie redaguje spójny tekst i dostosowuje go do odbiorcy.	Dobiera treść, formę i styl do sytuacji oraz dba o przejrzystość i poprawność językową.	Tworzy samodzielne, funkcjonalne wypowiedzi użytkowe, świadomie dobierając język, kompozycję i informacje.
Tekst o charakterze argumentacyjnym	Formułuje proste zdanie wyrażające własne stanowisko.	Podaje argument i prosty przykład na poparcie własnego zdania.	Buduje wypowiedź z tezą, argumentami i przykładami oraz zachowuje logiczny układ.	Odróżnia argument od przykładu, porządkuje argumenty i uwzględnia możliwy kontrargument.	Samodzielnie tworzy logiczną wypowiedź argumentacyjną, ocenia siłę argumentów i rzeczowo uzasadnia stanowisko.
Mówienie, czytanie i prezentacja	Wypowiada się na zadany temat z pomocą nauczyciela i czyta tekst z podstawową poprawnością.	Wygłasza przygotowaną wypowiedź, zachowując podstawową intonację, dykcję i akcent.	Samodzielnie przedstawia uporządkowaną wypowiedź i poprawnie czyta tekst.	Dobiera tempo, głośność, pauzy i sposób prezentacji do treści oraz odbiorcy; odpowiada na pytania.	Ciekawie prezentuje przygotowaną treść, świadomie wykorzystuje głos, kontakt z odbiorcą i argumentację.

OBSZAR IV – SAMOKSZTALCENIE					
Wymaganie	2 – dopuszczająca	3 – dostateczna	4 – dobra	5 – bardzo dobra	6 – celująca
Czytanie i zapisywanie informacji	Czyta krótki tekst ze zrozumieniem i zapisuje podstawowe informacje.	Tworzy prostą notatkę lub plan na podstawie przeczytanego tekstu.	Samodzielnie wybiera najważniejsze informacje i porządkuje je w notatce.	Dobiera formę notatki do materiału i celu pracy oraz łączy informacje z kilku fragmentów.	Samodzielnie tworzy przejrzyste notatki z kilku materiałów, syntetyzuje informacje i formułuje własne wnioski.
Korzystanie ze źródeł informacji	Korzysta z podanego źródła informacji.	Wyszukuje potrzebne informacje w książce, słowniku lub bezpiecznym źródle internetowym.	Dobiera źródło do prostego zadania, selekcionuje informacje i zapisuje je w uporządkowany sposób.	Porównuje informacje z kilku źródeł i ocenia ich przydatność do wykonania zadania.	Samodzielnie dobiera źródła, porównuje je, ocenia wiarygodność i wykorzystuje informacje z poszanowaniem praw autorskich.
Słowniki i biblioteka	Rozpoznaje podstawowe słowniki i zna zasady zachowania w bibliotece.	Korzysta ze słownika ogólnego, ortograficznego i terminów literackich z pomocą instrukcji.	Samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednim słowniku i korzysta z zasobów bibliotecznych.	Dobiera właściwy słownik lub źródło do zadania i sprawnie wykorzystuje znaną informację.	Samodzielnie korzysta z różnych słowników i zasobów bibliotecznych, wyjaśniając wybór źródła.
Krytyczna ocena informacji i nowe technologie	Korzysta z podanych materiałów i wykonuje zadanie według instrukcji.	Rozpoznaje podstawowe różnice między informacją wiarygodną i niepewną.	Selekcionuje informacje i bezpiecznie korzysta z poznanych zasobów internetowych.	Porównuje informacje z różnych materiałów, wskazuje możliwe błędy i uzasadnia wybór źródła.	Samodzielnie sprawdza wiarygodność informacji, odpowiedzialnie korzysta z technologii i formułuje wnioski.
Kultura i rozwijanie zainteresowań	Zna wybrane wydarzenia, miejsca lub twórców związanych z kulturą.	Potrafi opowiedzieć o wybranym wydarzeniu, miejscu lub twórcy.	Samodzielnie wyszukuje informacje o kulturze regionu i przedstawia je w	Łączy informacje z kilku źródeł i przedstawia je w ciekawy,	Samodzielnie rozwija zainteresowania, przygotowuje prezentację lub projekt,

			uporządkowanej formie.	uporządkowany sposób.	dobiera źródła i formułuje własne wnioski.
--	--	--	------------------------	-----------------------	--

WARUNKI REALIZACJI I SZCZEGÓLNE ISTOTNE ZASADY NAUCZANIA

- Uczenie przez działanie – uczeń wykorzystuje wiedzę podczas czytania, mówienia, pisania, interpretowania, porównywania i rozwiązywania problemów.
- Sprawczość ucznia – w miarę możliwości uczeń wybiera tekst, temat, sposób wykonania zadania lub formę prezentacji.
- Lektura jako doświadczenie – praca z lekturą wykracza poza odtwarzanie fabuły i służy rozumieniu tekstu, siebie, innych ludzi i świata.
- Język jako narzędzie działania – gramatyka, słownictwo, ortografia i interpunkcja są możliwie często ćwiczone w kontekście rzeczywistych wypowiedzi ucznia.
- Różnorodność tekstów – uczeń pracuje z tekstami literackimi, użytkowymi, medialnymi, wizualnymi, audialnymi i audiowizualnymi.
- Krytyczne korzystanie z informacji – uczeń wyszukuje, selekcjonuje, porównuje i weryfikuje informacje oraz rozpoznaje perswazję i dezinformację.
- Doświadczenie edukacyjne – zadania powinny prowadzić do konkretnego rezultatu: tekstu, rozmowy, prezentacji, projektu, inscenizacji, plakatu, komiksu lub innej funkcjonalnej formy.
- Informacja zwrotna i samoocena – uczeń otrzymuje informację, co już potrafi, czego powinien się nauczyć i jak może poprawić swoją pracę.
- Indywidualizacja – nauczyciel różnicuje poziom wsparcia, sposób pracy i formę zadania odpowiednio do potrzeb i możliwości uczniów.
- Współpraca – uczniowie pracują indywidualnie, w parach i grupach, ucząc się odpowiedzialności za własną pracę i wspólny rezultat.

Małgorzata Matras – nauczyciel języka polskiego